

Kobal pa skače od kola do kola, vsak grozd posebej bi rad ubranil; toda nenadoma ga vsega upehanega sredi naliva zadene kap. — Jure Strnad si je z enako pridnostjo postavil domačijo, a pastorka in zet sta ga za vse ogoljufala. Celo leseni petelin, preprosta naprava, ki se obrača po vetru, plahuta s perutmi in pri tem proizvaja hreščeče glasove, ki jo smatra Strnad v svoji starčevski pameti za veliko umetnino in ki mu v zapuščenosti pomeni edino uteho, ne sme stati na strehi. — Le v teh dveh primerih se je pisatelju strnilo življenje v organsko celoto, povsod drugod pa je ostalo ob pomanjkanju vsake globlje psihologije fragmentarno.

Posebno mesto v knjigi zavzema daljša novelistična zasnova Zemlja in ljubezen, ki pa nudi kljub ljubkosti posameznih mest le nekako dispozicijo prave novele. Po motivu, ki ga tvori ljubezen med sinom zadolženega kmeta in bogato gruntarsko hčerko, vsa stvar ni posebno izvirna, pa tudi značaji so prešablonsko orisani. Smrt starega Gorjana, ki zaradi preobilnega pijančevanja umre ravno takrat, ko sin odhaja za kruhom v tujino, pa vpliva kot deus ex machina. Močni pa so globoki etični poudarki in sveži prirodni opisi. Sploh pa so ti opisi najmočnejša postavka njegove tvornosti. Enako priznanje zasluži Dularjev jezik z mnogimi krajevnimi odtenki, ki se tem njegovim Dolenjcem še prav posebno prillegajo.

Tako si je Dular na nekaterih mestih, tako v liriki kakor tudi v noveli, ustvaril dokaj močno osnovo, iz katere utegne pognati kdaj zrela umetnost.

Avgust Zavbi.

Moderna španska lirika. Poslovenil Alojz Gradnik. Ilustriral Miha Maleš. Uvodni esej B. Borko. Izdala Bibliofilska založba (Umetnost) v Ljubljani, 1943.

Po antologiji iz italijanske lirike nam je A. Gradnik v kratkem časovnem presledku podaril nov izbor, to pot izbor iz moderne španske lirike. V knjigi, ki že po svoji zunanji opremi dela čast založnici in slovenski književni kulturi, je zbranih enajst najrazličnejših predstavnikov nove in najnovejše pesniške smeri v Španiji (v obzir prihaja samo evropska, ne pa tudi španska Amerika).

Zbirko uvaja kratek esej B. Borka. Po splošnem uvodu v razumevanje moderne španske poezije in njenih svojiskih značilnostih nas pisatelj v njem seznanja z njenimi glavnimi predstavniki in se zlasti pomudi pri osebnostih, ki so v knjigi zastopane. Kratki esej je pisan lepo tekoče in čitatelja zadostno informira o vseh pojavih modernega španskega lirizma in o njegovih tvorcih.

Na čelu zbirki stoji, zastopan s tremi pesmimi, Miguel de Unamuno, glava in srce tako imenovane »generación del 98«, mistični iskalec poslednjih večnih resnic, poet, ki je globoko vkoreninjen v španski tradiciji in ki klasično združuje v sebi formalno izdelanost in idejno globino. Njegovo mistično občutje je globoko in tipično špansko. Pesmi, prevedene v izboru, nam kažejo tri različne teme Unamunovega pesniškega navdiha. »O rad bi jaz umrl z odprtimi očmi« je izraz čustva ljubezni in globoke spojenosti s špansko zemljo, z njenimi planinami, ki je bil »zrak z njih peči« pesniku »dih življenja«, druga: »Kaj tvoje je življenje, duša moja?« razodeva pesimistično občutje življenja, tretja: »O čem razmišljaš Ti, moj mrtvi Kriste?« pa je silna izpoved vere v Krista in v onostransko življenje. — Antonio Machado, vodilni lirik imenovanega španskega pesniškega rodu, melanholični pesnik Kastilije, je v antologiji najmočnejše zastopan (22 pesmi). Njegove pesmi so večinoma impresionistična evokacija narave (Sorijska polja, A José María Placido itd.) z rahlim navdihom melanholiije. Na ljubo pesniški misli je njegov formalni izraz nekoliko nedognan. V tem mu je pravo nasprotje Juan Ramón Jiménez, mojster oblike, ki se v svoji subtilnosti mestoma odteguje smiselni analizi. Izmed ostalih pesnikov, ki so zastopani v izboru z več kakor eno pesmijo, naj omenimo surrealističnega Federica García Lorco (Nezvesta žena, Vitezova pesem), Pedra Salinasa in edino žensko predstavnico Josefino de la Torre. Ostali: Gerardo Diego, Luís Cernuda, Jorge Guillén, Fernando Villalón in Rafael Villanova so predstavljeni z enim samim delom, kar je pač premalo, da bi čitatelj mogel dobiti pravi vtis o njih pesniški tvornosti.

Prevodi so tekoči in ponekod izredno muzikalni. V kolikor sem razpolagal z originalnimi teksti za primerjavo, sem lahko ugotovil, da se je prevajalcu bržkone povsod dobro posrečilo podati melodioznost in pevnost španskega verza, kar je tudi bistvo te poezije, katere težišče leži prav v svobodnih, ekspresionistično grajenih verzih in v blestečih metaforah. V tem je ta španska lirika sorodna moderni italijanski, po svoji romanskosti precej različna od naše lirike.

Tekste spremljajo risbe Mihe Maleša.

Motijo nekatere precej dosledne površnosti v stavi naglasa pri španskih imenih. Sr.

William Shakespeare, Romeo in Julija. Poslovenil Oton Župančič. Slovenska matica v Ljubljani 1940.

Župančičevo mojstrstvo v slovenjenju Shakespeara raste od prevoda do prevoda. Primerjava prevodov bi najbrž ne pokazala toliko napredka v zvestobi originalu, ki je izza Beneškega trgovca pravilo, kolikor v težnji po enakovrednem izrazu s Shakespearovim. Župančič ne pesni več po Shakespearu, marveč ob njem. Ne gre mu več za čim točnejši prevod posameznih misli, razmahnil se je v iskanju čim polnejših, nazornih in domačih izrazov, prisluhnil je do zadnjega tona Shakespearovemu slogu.

Vsebinska enakost mu je prvo, njej na ljubo rad doda verz ali dva. Sledi besedo za besedo in pogosto ohranja celo izvornikov besedni red:* (107) *There is thy gold, worse poison to men's souls, / Doing more murther in this loathsome world, / Than these poor compounds that thou mayst not sell. / I sell thee poison, thou hast sold me none, / Farewell, buy food, and get thyself in flesh.* — (106) Na svoje tu zlato, vse hujši strup / človeškim dušam, ki je več umorov / zakrivil že na tem ogabnem svetu, / kakor te vboge kaplje, ki ne smeš jih / prodajati: jaz ti prodajam strup, / ti mi ga nisi dal. Pozdravljen, kupi / si živeža in glej, da se zrediš. Ž. je dodal dva verza, a je zato čudovito verno sledil original. Vendar gre daljšanje Župančiču nerado izpod rok. Z lahkoto in bistrostjo poišče angleškim enozložnicam čim krajši in jedrnatejši prevod, ne da bi škodil jasnosti. Negotovost: (34) Vsi tujci stran za izvornikov (40) *the strangers all are gone* je redka izjema.

Drugače je Ž. ravno v opuščanju nebistvenih ogovorov, prilastkov itd. silno spreten, če hoče posneti original tudi po formi. Dober primer za to je tretji prizor drugega dejanja, ki je v izvorniku ves riman. Schleglov prevod je tu ohranil izvornikovo število verzov (94 v vsem prizoru), prav tako rime, a verz ima podaljšan v aleksandrinec. Cankar v svojem prevodu, ki je izšel pri Gabrščku l. 1904., rim sploh nima, ohranil je blank verse, zato je pa dodal 15 verzov. Ž. je oba prekosil: obdržal je rime, število vrstic in metrum. Pri tem pa je čisto jasen, lep in točen, čeprav je moral tu pa tam kako besedo utajiti. Za primer navajam nekaj mest, da pokažem, za koliko Ž. okrne izvornikovo besedilo: (49) *The grey-eyed morn smiles on the frowning night, / Chequ'ring the Eastern clouds with streaks of light: / And fleckled darkness like a drunkard reels, / From forth day's path, and Titan's burning wheels* — (46) *Rumena zarja noči se smehlja, / zlateč oblake vzhodnega neba, / in tma se opoteka kot pijana / pred žarkim vozom mladega Titana* (dobesedno: sinjeoko jutro se smehlja mrki noči, opisujoč vzhodne oblake s progami luči, in prižasta tema se kot pijana opoteka pred potjo dneva in Titanovimi ognjenimi kolesi); (50) *What early tongue so soon saluteth me?* — (47) *Kdo navsezgodaj že pozdravlja me?* (dobesedno: kateri zgodnji jezik me tako rano pozdravlja); (51) *For doting, not for loving, pupil mine* — (48) *Ne, ker si ljubil, temveč v blaznost pal* (manjka: sinko moj). Izpuščanje ne seže nikdar preko nebistvenih besed. A še to nepopolnost Ž. obilno odtehta z mesti, ki povedo Shakespearovo misel krepko in nazorno: (50) *With*

* Izvornik citiram po G. B. Harrisonovi izdaji, *The Penguin Shakespeare*, London 1937, Schleglov prevod po W. Kellerjevi izdaji, *Shakespeare, Dramatische Werke in 10 Teilen*, Berlin-Leipzig.